

بررسی ویژگی‌های خلاقیت و ریسک‌پذیری دانشجویان ورودی رشته کشاورزی (مطالعه موردی: دانشگاه آزاد اسلامی واحد قائم‌شهر)

محمدحسن شکی

مربی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد قائم‌شهر، (نویسنده مسئول: mh_shakki@yahoo.com)

تاریخ دریافت: ۹۳/۱۰/۴ تاریخ پذیرش: ۹۴/۶/۸

چکیده

با توجه به اهمیت خلاقیت و ریسک‌پذیری در کسب مهارت‌های کارآفرینی و با توجه به جایگاه آموزش عالی و نقش بخش کشاورزی در استقلال جوامع، این پژوهش با هدف بررسی ویژگی‌های خلاقیت و ریسک‌پذیری دانشجویان ورودی رشته کشاورزی صورت گرفته است. جامعه آماری این پژوهش ۳۳۸ دانشجو به تفکیک سالهای ۱۳۹۰، ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ می‌باشد که به روش تصادفی ساده در مجموع ۲۶۸ نفر نمونه انتخاب شدند. تجزیه و تحلیل داده‌های حاصله در نرم‌افزار SPSS و با استفاده از آمار توصیفی و آزمون تحلیل واریانس و دانکن صورت پذیرفت. نتایج نشان می‌دهد که ویژگی‌های خلاقیت و ریسک‌پذیری اغلب دانشجویان ضعیف و بسیار ضعیف می‌باشند و بین سال‌های مورد مطالعه از نظر ویژگی‌های خلاقیت و رویاپردازی با اطمینان ۹۹ درصد و سلاست فکری و عمل‌گرایی با اطمینان ۹۵ درصد اختلاف معنی‌داری وجود دارد. اما از نظر ریسک‌پذیری میان دانشجویان این سه سال (ورودی ۹۰، ۹۱ و ۹۲) اختلاف معنی‌داری وجود ندارد. دانشجویان ورودی سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱ در ویژگی‌های: رویاپردازی، عمل‌گرایی، سلاست فکری و خلاقیت، بدون اختلاف در یک گروه قرار دارند و میزان این ویژگی از دانشجویان ورودی سال ۱۳۹۲ کم‌تر و با آن اختلاف معنی‌داری دارند. در مؤلفه‌ی ریسک‌پذیری نیز بین دانشجویان هر سه سال اختلاف معنی‌داری مشاهده نشد. با توجه به نتایج پژوهش مبنی بر پایین بودن سطح برخورداری دانشجویان مورد نظر در ویژگی‌های مورد مطالعه و وجود اختلاف برخی ورودی‌ها و نیز مشخص بودن اثر آموزش و پرورش بر تقویت خصایص کارآفرینانه بازنگاری و همچنین نقش استراتژیک کشاورزی در استقلال و رفاه اجتماعی، برنامه‌ریزی‌های جدی و نوین آموزشی ضروری می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: کارآفرینی، سلامت فکری، ریسک‌پذیری، رویاپردازی، عمل‌گرایی، دانشجویان رشته کشاورزی

مقدمه

با توجه به نقش کارآفرینان در رشد و توسعه اقتصادی کشورها، مشغله‌ی ذهنی بسیاری از سیاست‌گذاران و دولتمردان، مسئله تربیت جوانان کارآفرین به‌ویژه دانش‌آموختگان دارای مهارت‌های مورد نیاز جهت اشتغال و کارآفرینی است. امروزه دانشجویان از مؤسسه‌های آموزش عالی فارغ‌التحصیل و وارد محیطی می‌شوند که به سرعت در حال تغییر و نوآوری است. فن‌آوری و عوامل مرتبط با آن هر روزه دنیای فرصت‌های شغلی را تغییر می‌دهد و مشاغل جدیدی را ایجاد می‌کنند (۴). این تغییر و تحول در شرایط و نیازهای جامعه، موجب تغییر و تحول در رسالت دانشگاه‌ها شده است. بدین صورت که رسالت اولیه‌ی آن‌ها که آموزش بوده به سمت پژوهش رفته و با تحولات بعدی باز به سمت کارآفرینی تغییر جهت داده‌اند (۲۰). از این رو آموزش باید به گونه‌ای باشد که دانش‌آموختگان پس از فراغت از تحصیل، نه به دنبال کاریابی، بلکه قادر به کارآفرینی باشند. وضعیت اقتصادی و ترکیب جمعیتی امروز نیز بیش از پیش ما را نیازمند یافتن راه‌حل‌های برای مشکلات پیش رو می‌کند و در این راستا داشتن الگو و برنامه‌های مناسب برای آموزش، تربیت و استفاده بهینه از نیروی فعال و

کارآفرین ضرورت دارد (۲۳). از سوی دیگر، پیشینه‌ی مطالعات کارآفرینی اشاره دارد که کارآفرینان دارای ویژگی‌های خاص خود هستند (۱۶). از جمله این ویژگی‌های کلیدی خلاقیت^۱ و ریسک‌پذیری است که اغلب روی آن هم‌نظر می‌باشند (۷). ریسک‌پذیری، پذیرش کارهایی است که امکان شکست در آنها وجود دارد. استقلال‌طلبی، به این نکته اشاره دارد که کارآفرینان علاقه دارند کارها را مطابق تصمیم خود و به شیوه خودشان انجام دهند و رئیس خود باشند (۶). خلاقیت، خلق ایده‌های جدیدی است که ممکن است به محصولات یا خدمات جدید منجر شود (۱۰). از نظر مفهومی خلاقیت در سه عامل طبقه‌بندی شده است. یعنی خلاقیت به صورت یک خصیصه واحد نبوده و شامل خصیصه‌های فرعی مجزا و قابل شناسایی است. این سه خصیصه ابتکار عمل یا نوآوری^۲، رویاپردازی^۳ و سلاست فکری^۴ نام گرفتند (۱۳). سلاست فکری یکی از ویژگی‌های خلاقیت است. این ویژگی به معنای توان جمع‌آوری فکرهای متنوع و متعدد درباره‌ی مسأله است (۱۸). عمل‌گرایی به معنای ریسک خود بودن بوده و این یکی از نیازهای شدید کارآفرینی است (۱). به عبارتی، خلاقیت به سه عامل تقسیم می‌شود، نخست در حیطه‌ی خیالی (رویاپردازی)، دوم در حوزه‌ی

1- Creativity

2- Initiative or innovation

3- Daydream

4- Cleanness of thought

مدیریت کارآفرینی (جز در مورد شاخص ریسک‌پذیری) در بقیه رشته‌ها از وضعیت بهتری برخوردار هستند. در مقایسه دانشجویان ترم آخر مدیریت کارآفرینی نسبت به دانشجویان ترم آخر برق در شاخص ریسک‌پذیری، دانشجویان ترم آخر مدیریت کارآفرینی وضعیتی بهتر دارند (۱۲). با این تفاسیر و با توجه وضعیت نامناسب اشتغال دانش‌آموختگان دانشگاهی به‌خصوص رشته‌های کشاورزی که متأسفانه علی‌رغم نقش استراتژیک بخش کشاورزی نرخ بیکاری گروه مذکور بالاتر از میانگین و ۲۴/۸ درصد می‌باشد، برخورداری از ریسک‌پذیری و خلاقیت برای اصلاح روند مذکور امری اجتناب‌ناپذیر می‌باشد. به‌همین منظور در پژوهش حاضر به بررسی ویژگی‌های خلاقیت و ریسک‌پذیری دانشجویان ورودی رشته کشاورزی دانشگاه آزاد اسلامی واحد قائم‌شهر پرداخته شده است.

مواد و روش‌ها

جامعه مورد مطالعه کلیه دانشجویان کارشناسی پیوسته رشته‌های کشاورزی بدو ورود سال‌های ۱۳۹۰، ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ دانشگاه آزاد اسلامی واحد قائم‌شهر که به‌صورت تمام‌وقت شاغل به تحصیل می‌باشند، بوده که پس از نمونه‌گیری با استفاده از ابزارهای سنجش، مورد بررسی قرار می‌گیرند. سپس با توجه به حجم جامعه دانشجویان سال اول ورودی ۱۳۹۰، ۱۳۲ دانشجو و حجم جامعه دانشجویان سال اول ورودی ۱۳۹۱، ۱۱۷ دانشجو و حجم دانشجویان سال اول ورودی ۱۳۹۲، ۸۹ دانشجو، که مجموع ۳۳۹ به روش تصادفی و با استفاده از جدول کرجسی و مورگان^۱ به ترتیب ۷۳، ۹۲ و ۱۰۳ نفر به عنوان نمونه، که مجموع آن ۲۶۸ برای هر یک از گروه‌ها انتخاب شدند. سپس پرسش‌نامه تحقیق که شامل دو بخش می‌باشد بین دانشجویان انتخاب شده توزیع شد. در ابتدای سؤالات، اطلاعات فردی مطرح شد که شامل جنسیت، سن، سابقه احتمالی کار، چندمین فرزند خانواده، شغل پدر، وضعیت مهارت و اشتغال، تمایل به راه‌اندازی کسب‌وکار می‌باشد. در بخش بعدی ۷۳ سؤال (شامل: ۲۷ سؤال برای سنجش خلاقیت، ۱۳ سؤال برای سنجش سلاست فکری، ۸ سؤال برای سنجش عمل‌گرایی، ۷ سؤال دیگر برای سنجش رویاپردازی و ۱۸ سؤال دیگر نیز برای سنجش ریسک‌پذیری) با طیف لیکرت چهار گزینه‌ای شامل گزینه‌های کاملاً موافقم، نسبتاً موافقم، نسبتاً مخالفم و کاملاً مخالفم طراحی شد. پایایی پرسش‌نامه با محاسبه آلفای کرونباخ به میزان ۰/۸۰ مورد تأیید قرار می‌گیرد. تجزیه و تحلیل داده‌های حاصله در نرم‌افزار SPSS و با استفاده از آمار توصیفی و آزمون تحلیل واریانس و دانکن صورت گرفت. برای امتیازدهی نیز مطابق جدول ۱ عمل شد.

فکری (سلاست فکری) و سوم در قلمرو عملی (عمل‌گرایی) (۱۳). اما برای پرورش و بروز این شاخص‌ها و کسب توانمندی لازم باید تدابیر و آموزش‌های لازم از دوران نوجوانی و جوانی برنامه‌ریزی و اجرا شود و برنامه‌های در حال اجرا نیز ضمن بررسی و بازبینی مجدد، در صورت ضرورت مطابق با نیازهای متحول‌شده کنونی بهبود یابد (۱۵). تحقیقات متنوعی در خصوص خلاقیت و ریسک‌پذیری صورت گرفته است از جمله هوارد (۱۱) در تحقیقی روی ۴۵۰ دانش‌آموز که در زمینه رابطه بین چند ویژگی از جمله ریسک‌پذیری با قابلیت کارآفرینی صورت می‌دهد، نتیجه می‌گیرد که رابطه‌ای مستقیم بین این قابلیت‌ها و توانایی کارآفرینی افراد وجود دارد. زالی (۲۴) در تحقیقی در خصوص مشخصه‌های کارآفرینی دانشجویان دانشگاه مازندران نتیجه می‌گیرد که پنج خصیصه توفیق‌طلبی، استقلال‌طلبی، ریسک‌پذیری، خلاقیت و عزم و اراده در بین دانشجویان به میزان کمی وجود دارد. سوختانلو و همکاران (۲۲) نیز در پژوهشی به ارزیابی و مقایسه‌ی قابلیت‌های روان‌شناختی اثرگذار بر سطح کارآفرینی دانشجویان کشاورزی دانشگاه تهران پرداخته و نشان دادند که سطوح تحصیلی و دوره‌های دانشگاهی مختلف، سطح قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان کشاورزی را افزایش نمی‌دهد (۲۲). نتایج تحقیقات عزیزی (۲) نشان داده است که بین خصوصیات مانند استقلال‌طلبی، خلاقیت، ریسک‌پذیری و انگیزه پیشرفت دانشجویان با میزان کارآفرینی آنها رابطه‌ای معنی‌دار وجود دارد. هم‌چنین تحقیق جعفری و اعتمادی نشان داده است که زمینه پرورش کارآفرینی برای دانشجویان فراهم نشده است (۱۲). بدری در پژوهشی با هدف تعیین میزان قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان دانشگاه اصفهان نتیجه می‌گیرد که نمرات ریسک‌پذیری دانشجویان از متوسط نمره معیار پایین‌تر است و آموزش‌های دانشگاهی در پرورش ویژگی کارآفرینی دانشجویان موثر نبوده است (۳). غفاری نیز در مطالعه‌ای نتیجه می‌گیرد که قابلیت کارآفرینی دانشجویان در زمینه‌های استقلال‌طلبی، کنترل درونی، انگیزه‌ی پیشرفت و خلاقیت بالاتر از حد میانگین بوده است، اما نمره‌های خطرپذیری از متوسط میانگین پایین‌تر بود (۸). پژوهش جعفری و اعتمادی که به‌منظور بررسی طرز تلقی دانش‌آموختگان نسبت به ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینانه دانش‌آموختگان کارآفرینی با دانش‌آموختگان مهندسی برق و کامپیوتر دانشگاه تهران، صورت گرفت نمایان‌گر تغییر نگرش مثبت دانشجویان مدیریت کارآفرینی نسبت به ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینی پس از دو سال و عدم برخورداری این تفاوت در دو گروه دانشجویان دانشکده برق است. این گروه‌ها در مقایسه با دانشجویان ترم اول

جدول ۱- نحوه محاسبه امتیاز پاسخ‌گویان

مورد	بسیار ضعیف	ضعیف	قوی	بسیار قوی
رویاپردازی	۷-۱۸	۱۹-۲۰	۲۱-۲۲	۲۳-۲۸
عمل‌گرایی	۸-۲۴	۲۵-۲۷	۲۸-۲۹	۳۰-۳۲
سلاست‌فکری	۱۳-۳۳	۳۴-۳۷	۳۸-۴۲	۴۳-۵۱
خلاقیت	۲۸-۷۷	۷۸-۹۶	۹۷-۱۰۷	۱۰۶-۱۲۰
ریسک‌پذیری	۱۸-۴۲	۴۳-۵۰	۵۱-۵۶	۵۷-۷۲

نتایج و بحث

دانشجویان مشارکت‌کننده در این پژوهش ۲۶۸ نفر بودند که از این تعداد، ۶۹/۴ درصد دختر و ۳۱ درصد پسر بودند. ۷۱/۲۶ درصد در گروه سنی ۱۸-۲۵ سال جای داشتند. ۲۸/۳۵ درصد فرزند اول خانواده، ۱۴/۱۸ درصد فرزند دوم خانواده و مابقی فرزند سوم و بالاتر بودند. شغل پدر ۵۱/۸۶ درصد آن‌ها آزاد و مابقی دولتی بود. ۲۸/۷۳ درصد آن‌ها دارای حداقل یک مهارت و مابقی فاقد مهارت بودند. ۱۳/۸ درصد سابقه راه‌اندازی یک کسب و کار را داشتند و مابقی بدون سابقه بودند. در نهایت حدود ۷۰/۸۹ درصد دانشجویان تمایل به راه‌اندازی کسب و کار مستقل برای خود داشتند و ۲۷/۹۸ درصد به تمایلی به راه‌اندازی کسب و کار

مستقل برای خود نداشتند. طبق جدول ۲ در مؤلفه‌های سلاست فکری، بیش از ۸۹ درصد خلاقیت، بیش از ۹۷ درصد، عمل‌گرایی بیش از ۹۹ درصد، رویاپردازی، بیش از ۹۶ درصد دانشجویان ضعیف و بسیار ضعیف می‌باشند. اما در مؤلفه‌ی ریسک‌پذیری وضعیت با تغییری ناچیز اندکی بهتر می‌باشد. در این مؤلفه کمی بیش از ۷۷ درصد دانشجویان ضعیف و بسیار ضعیف می‌باشند. در مجموع نتایج نشان می‌دهد که درصد بسیار بالایی از دانشجویان سه سال مورد ارزیابی وضعیت مطلوبی ندارند. برای مقایسه ویژگی‌های پاسخ‌گویان بر اساس سال‌های ورود و تحصیل از آزمون تحلیل واریانس استفاده شد.

جدول ۲- توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه بر اساس ویژگی‌ها

ویژگی	بسیار ضعیف		ضعیف		قوی		بسیار قوی	
	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی
سلاست‌فکری ^۱	۷۹	۷۶/۶۹	۱۹	۱۸/۴۴	۴	۳/۸۸	۱	۰/۹۷
سلاست‌فکری ^۲	۸۰	۸۶/۹۵	۱۱	۱۱/۹۵	۱	۱/۰۸	-	-
سلاست‌فکری ^۳	۴۸	۶۵/۷۳	۱۷	۲۳/۲۸	۷	۹/۵۸	۱	۱/۳۶
عمل‌گرایی ^۱	۹۸	۹۵/۱۴	۴	۳/۸۸	-	-	۱	۰/۹۷
عمل‌گرایی ^۲	۹۰	۹۷/۸۲	۲	۲/۱۷	-	-	-	-
عمل‌گرایی ^۳	۷۱	۹۷/۲۶	۲	۲/۷۳	-	-	-	-
رویاپردازی ^۱	۹۳	۹۰/۲۹	۴	۳/۸۸	۵	۴/۸۵	۱	۰/۹۷
رویاپردازی ^۲	۸۷	۹۴/۵۶	۳	۳/۲۶	۱	۱/۰۸	۱	۱/۰۸
رویاپردازی ^۳	۶۳	۸۶/۳۰	۷	۹/۵۸	۲	۲/۷۳	۱	۱/۳۶
خلاقیت سال ^۱	۹۳	۹۰/۲۹	۷	۶/۷۹	۲	۱/۹۴	۱	۰/۹۷
خلاقیت سال ^۲	۸۹	۹۶/۷۳	۳	۳/۲۶	-	-	-	-
خلاقیت سال ^۳	۷۱	۹۷/۲۶	-	-	۱	۱/۳۶	۱	۱/۳۶
ریسک‌پذیری ^۱	۵۱	۴۹/۵۱	۳۲	۳۱/۰۶	۱۶	۱۵/۵۳	۴	۳/۸۸
ریسک‌پذیری ^۲	۴۹	۵۳/۲۶	۲۲	۲۳/۹۱	۱۵	۱۶/۳۰	۶	۶/۵۲
ریسک‌پذیری ^۳	۳۱	۴۲/۴۶	۲۵	۳۴/۲۴	۱۱	۱۵/۰۶	۵	۶/۸۴

۱- سال ۱۳۹۰

۲- سال ۱۳۹۱

۳- سال ۱۳۹۲

درصد اختلاف معنی‌داری وجود دارد. اما از نظر ریسک‌پذیری میان دانشجویان این سه سال اختلاف معنی‌داری وجود ندارد.

مطابق با نتایج جدول ۳، بین سال‌های مورد مطالعه از نظر ویژگی‌های کارآفرینی، بین دانشجویان ورودی در ویژگی‌های، در خلاقیت و رویاپردازی با اطمینان ۹۹ درصد و سلاست فکری و عمل‌گرایی با اطمینان ۹۵

جدول ۳- مقایسه میانگین ویژگی‌ها بر حسب سال‌ها (تحلیل واریانس)

ویژگی	میانگین	فراوانی	F	سطح معنی داری
۱ سلاست فکری	۲۶/۰۶۳۳	۱۰۳	۷/۰۵۰	۰/۰۴۹
۲ سلاست فکری	۲۶/۱۱۳۳	۹۲		
۳ سلاست فکری	۲۹/۹۷۳۳	۷۳		
عمل گرایی	۱۰/۸۰۰۰	۱۰۳	۱۲/۲۷۳	۰/۰۱۲
عمل گرایی	۱۰/۹۸۶۷	۹۲		
عمل گرایی	۱۱/۹۲۰۰	۷۳		
۱ رویا پردازی	۱۱/۲۰۶۷	۱۰۳	۴۶/۴۷۲	۰/۰۰۲
۲ رویا پردازی	۱۱/۶۷۶۷	۹۲		
۳ رویا پردازی	۱۳/۵۶۶۷	۷۳		
۱ خلاقیت سال	۴۸/۰۷۰۰	۱۰۳	۳۵۱/۴۴	۰/۰۰۰
۲ خلاقیت سال	۴۸/۷۷۶۷	۹۲		
۳ خلاقیت سال	۵۸/۱۲۵۰	۷۳		
۱ ریسک پذیری	۴۱/۸۰۳۳	۱۰۳	۰/۰۹۶	۰/۹۱۰
۲ ریسک پذیری	۴۱/۸۳۶۷	۹۲		
۳ ریسک پذیری	۴۲/۰۵۰۰	۷۳		
۱- سال ۱۳۹۰	۲- سال ۱۳۹۱	۳- سال ۱۳۹۲		

و میزان آن از دانشجویان ورودی سال ۱۳۹۲ کم‌تر و با آن اختلاف معنی‌داری دارند. در مؤلفه ریسک‌پذیری بین دانشجویان هر سه سال اختلاف معنی‌داری مشاهده نشد.

بر اساس جدول ۴، برای انجام مقایسه‌های زوجی در بین سال‌های مختلف از روش دانکن استفاده شد. نتایج نشان داد که دانشجویان ورودی سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱ در ویژگی‌های؛ رویاپردازی، عمل‌گرایی و سلاست فکری و خلاقیت؛ بدون اختلاف در یک گروه قرار دارند

جدول ۴- نتایج آزمون تعقیبی ویژگی‌ها دانشجویان بر حسب سال‌ها

سال	۱۳۹۱	۱۳۹۲
خلاقیت	۴۸/۰۷ ^a	۵۸/۱۳ ^a
رویاپردازی	۱۱/۲۰ ^b	۱۳/۵۶ ^a
عمل‌گرایی	۱۰/۸۰ ^b	۱۱/۹۳ ^a
سلاست فکری	۲۶/۰۶ ^b	۲۹/۹۷ ^a
ریسک	۴۱/۸۰ ^a	۴۲/۰۵ ^a

حروف یکسان (b) به معنی نبود تفاوت آماری می‌باشد.

هم‌سویی دارد. هم‌چنین ضعف دانشجویان مورد مطالعه در ویژگی‌های سلاست فکری، رویاپردازی و عمل‌گرایی نیز با نتایج شریف‌زاده و عبدالله‌زاده (۲۰) و مردانشاهی (۱۵) هم‌سویی دارد.

ضعف دانشجویان مورد مطالعه در مؤلفه خلاقیت نیز با نتایج زالی (۲۴)، شریف‌زاده و عبدالله‌زاده (۲۰) و مردانشاهی (۱۴) هم‌سویی دارد. هر چند که با نتایج پژوهش قاسم نژاد (۹)، غفاری (۸) و سیادت و همکاران (۲۱) مطابقت ندارد. اگر چه این تفاوت‌ها ممکن است به علت تفاوت ساختاری و نظام آموزشی دانشگاه‌های دیگر با دانشگاه مورد مطالعه باشد، اما با توجه پایین بودن میزان ویژگی‌های کارآفرینی دانشجویان مورد مطالعه نمایان‌گر ضرورت برنامه‌ریزی مناسب به منظور تقویت مؤلفه‌های مؤثر بر توانایی کارآفرینی در برنامه‌های آموزشی و کمک‌آموزشی مراکز پیش از دانشگاه‌ها را دارد. از سوی دیگر نتایج مقایسه این مؤلفه‌ها در سال‌های مورد مطالعه نشان می‌دهد که بین مؤلفه

تقویت و توسعه کارآفرینی در حوزه کشاورزی در گرو پرورش و تأمین نیروی انسانی ماهر و کارآفرین می‌باشد. نیروی انسانی ماهر، متخصص و کارآفرین به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل توسعه به شمار می‌رود و دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی، به عنوان تأمین‌کننده و پرورش‌دهنده نیروی انسانی، در صورت برخورداری از برنامه مدون و مناسب می‌توانند نقش خود را به درستی ایفا نمایند. از این رو این پژوهش با هدف بررسی ویژگی‌های خلاقیت و ریسک‌پذیری دانشجویان ورودی رشته کشاورزی و شناخت نقاط قوت و ضعف آن، صورت گرفت. نتایج نشان می‌دهد که متأسفانه دانشجویان مورد مطالعه از نظر ویژگی‌های رویاپردازی، عمل‌گرایی، سلاست فکری، ریسک‌پذیری و خلاقیت ضعف جدی دارند. ضعف دانشجویان مورد مطالعه در مؤلفه ریسک‌پذیری با نتایج پژوهش قاسم نژاد (۹)، شریف‌زاده و عبدالله‌زاده (۲۰)، زالی (۲۴)، بدری (۳)، غفاری (۸)، سیادت و همکاران (۲۱)، دراکر (۵) و شین (۱۹)

ریسک‌پذیری دانشجویان و سال‌های آغاز تحصیل‌شان رابطه معنی‌داری وجود ندارد. هر چند که دانشجویان ورودی سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱ در ویژگی‌های رویاپردازی، عمل‌گرایی و سلاست فکری و خلاقیت، بدون اختلاف در یک گروه قرار دارند ولی با دانشجویان ورودی سال ۱۳۹۳ اختلاف معنی‌دار دارند.

با توجه به نتایج آزمون تعقیبی دانشجویان ورودی سال ۱۳۹۲ در کلیه مؤلفه‌ها از دیگر دانشجویان بالاتر و به جز ریسک‌پذیری در دیگر مؤلفه‌ها با آن‌ها اختلاف معنی‌داری دارند. دانشجویان ورودی سال ۱۳۹۰ نیز به نسبت دیگر دانشجویان از میزان کم‌تری در کلیه ویژگی‌ها برخوردارند ولی با ورودی‌های ۱۳۹۱ تفاوت معنی‌داری ندارند.

مجموع این نتایج بیانگر آن است که ورودی دانشگاه‌ها از جمله دانشگاه مورد مطالعه به عنوان پرورش‌دهندگان متخصصان و هم‌چنین تربیت‌کنندگان ورودی‌های به عرصه کار و اشتغال بخش کشاورزی به عنوان یکی از حوزه‌های استراتژیک و در عین حال اشتغال‌زای جامعه، وضعیت چندان مطلوبی را از نظر ویژگی‌های مورد مطالعه نداشته و با توجه به این که آموزش، یکی از عوامل مهم در ایجاد تفکر و انگیزه کارآفرینی در سازمان‌های آموزشی است و برای بالا بردن سطح علمی و دانش فنی دانشجویان برای ورود به جامعه کاری ضروری است (۱۷)، رسالت و وظایف دانشگاه‌ها با توجه به کاستی‌های مشاهده شده در ورودی‌های خود دو چندان می‌گردد.

هرچند مشاهده تغییرات مثبت در برخی از ویژگی‌ها در سال ۱۳۹۲ به نسبت دو سال قبل می‌تواند ناشی از

تحولات و تغییرات به وجود آمده محیطی در سطح کشور و نقش امید و انگیزه در بهبود این ویژگی‌ها طبق مدل آمابلی (فرآیند خلاقیت) باشد اما با توجه به هزینه‌های بالای آموزش و پرورش نیروهای متخصص، در صورت فقدان توانایی کارآفرینی و بالطبع عدم اشتغال دانش‌آموختگان، از یک سو جامعه از توانمندی و دانش آن‌ها بی‌بهره می‌ماند و از سوی دیگر دانش‌آموختگان علاوه بر زیان‌های مادی و معنوی، از فعالیت در چرخه سالم اقتصادی و اجتماعی کشور دور مانده و هم خود و هم جامعه را دچار تبعات ناشی از بیکاری یا اشتغال نامرتب با تخصص خود خواهند نمود (۱۵). لذا با توجه به مشخص بودن اثر آموزش بر تقویت خصایص کارآفرینانه دانشجویان پیشنهاد می‌شود تا با اقدامات اساسی برای تحول در محتوای دروس، تغییر در شیوه‌های تدریس متناسب با ماهیت کارآفرینانه، آموزش اساتید و مدرسان با روش‌های نوین و خلاقانه از یک سو و با برگزاری دوره‌های آموزشی، کارگاه‌های تخصصی، هم‌چنین اجرای مسابقاتی با محوریت ایده‌ها، طرح‌های کارآفرینانه، جشنواره‌ها و نمایشگاه‌های دستاوردهای دانشجویان از سوی دیگر، تدابیر لازم را برای ترویج، تشویق و پیگیری پرورش دانش‌آموختگان خلاق و کارآفرین فراهم شود. هم‌چنین، ترتیبی اتخاذ گردد تا دانشجویان در طول دوران دانشجویی، آموزش‌های کارآفرینی را بگذرانند و مهارت‌ها و قابلیت کارآفرینی را کسب نمایند. در این میان وجود هسته‌ها و مراکز کارآفرینی در دانشگاه که بتواند این امر را برنامه‌ریزی و هدایت نماید، بسیار حائز اهمیت می‌باشد.

منابع

- Ahmadi, S.R. 2008. Denotation Enternal Entrepreneurship in Tehran City, Master of Science Dissertation, Management, College of Tehran University, 56-64 (In Persian).
- Azizi, M. 2003. Entrepreneurship Training Methods. First Conference of Employment and Higher Education. Tehran. Iran, 386-390 (In Persian).
- Badri, E. 2004. A Survey of Entrepreneurship Capabilities of Isfahan University Students. Master's Thesis, Isfahan University, 255 pp (In Persian).
- Collins, L., P.D. Hannon and A. Smith. 2004. Enacting Entrepreneurial Intent: the Gaps between Student Needs and Higher Education Capability. Education, 46: 454-463.
- Drucker, P. 1998. Innovation and Entrepreneurship, Revised Edition, Butterworth Heinemann, Oxford, 132-135 pp.
- Edward, P.L. 2003. Entrepreneurship Hoover Enstitution and Graduate school of Business. Stanford: Stanford University, 225-230.
- Feizbakhsh, S.A.R. 2002. About creativity. Baran Journal, First Edition 75-80 pp (In Persian).
- Ghafari, H. 2008. Assessment of Students' entrepreneurial Capabilities in Arak P.N.U. National Conference on Science Education and Entrepreneurial Development in Agricultural Applications. Mashhad, Iran, 17 pp (In Persian).
- Ghasemnejad, M.N. 2010. Assesment of Students' Entrepreneurial in Islamic Azad University. Journal of Innovation and Creativity in Human Science, 1: 1-20 (In Persian).
- Hisrich, R.D., M. Peters and A. Shepherd. 2002. Entrepreneurship. 6th Edition Boston: Mc Graw-Hill, 45-48 pp.
- Howard, S. 2004. Developing Entrepreneurial Portential in Youth: The Effects of Entrepreneurial Education and Venture Creation. University of South Florida Report, 162-166.

12. Jafari, M.S. and K. Etemadi. 2009. A Comparative Study of Entrepreneurial Attitudes among Master Students of Entrepreneurship Management and Electrical Engineering of the University of Tehran. *Journal of Entrepreneurship Development*, 1: 163-182 (In Persian).
13. Kordnaeij, A., M.R. Zali, H. Hooman and S. Shams. 2007. Measurement Instrument of Personality characteristics of Iranian's Entrepreneurs. Tarbiat modares University Press. Tehran. Iran, 283 pp (In Persian).
14. Mardanshahi, M.M. 2012. Survey of creative personality characteristics of nursing students. 13th National Conference on Medical Education Mazandaran University of Medical Sciences, Sari. Iran, 51 pp (In Persian).
15. Mardanshahi, M.M. 2013. A Review on the Level of Creativity and Risk-Taking of Students of Agriculture Fields: Case Study, Sari University of Agriculture Sciences and Natural Resources. *Journal of Innovation and Creativity in Human Science*, 3: 1-20 (In Persian).
16. Matviuk, S.G.A. 2010. Study of Peruvian Entrepreneurs Leadership Expectations. *Journal of American Academy of Business*, 16: 65-70.
17. Mashayekh, K., R. Tajabadi and A. Moradinizhad. 2008. Stimulus and Creativity Balance at Entrepreneurship of Operation-Scientific Collegians and Pattern of Faculty. National congregation Entrepreneurship Expansion in Farming Operational and Scientific Educations. *Month Dey*, 118-122 (In Persian).
18. Rezaeian, A. 2001. Management and Organization Catechism, Third press, Tehran, Samt press, 86-90. (In Persian).
19. Schein, E.H. 1994. Entrepreneurs: What they are really like. *Vocational Education Journal*, 64: 42-44.
20. Sharifzadeh, A. and Gh. Abdollahzadeh. 2012. Evaluating Relationships between Learning Styles and Entrepreneurial Traits of Agriculture Students. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education*, 18: 131-152 (In Persian).
21. Siadat, A., S. Rezazade and H. Babri. 2012. Entrepreneurship Morale among Students at Isfahan University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education*, 12: 527- 536 (In Persian).
22. Sookhtanlo, M., A. Rezvanfar and S.M. Hashemi. 2009. Psychological Capabilities Affecting Agricultural Students Entrepreneurship Level: A Comparative Study. *Research Journal of Agricultural and Biological Sciences*, 5: 175-178.
23. Tayebi, K. and M. fakhri. 2010. Impacts of Globalization and International Trade on Entrepreneurship Development: The Case of OECD Countries. *Journal of Entrepreneurship Development*, 3: 37-55 (In Persian).
24. Zali, M. 2005. Evaluation of Entrepreneurship Characteristics of Students (Case Study: Mazandaran University). Babolsar. Mazandaran University Entrepreneurship Center, 138-145 (In Persian).

Investigation of Creativity and Risk- Taking Characteristics among the First Year Agriculture Students (Case Study: Islamic Azad University, Qaemshahr Branch)

Mohammad Hassan Shakki

Instructor, Islamic Azad University, Qaemshahr Branch (Corresponding author: mh_shakki@yahoo.com)

Received: December 25, 2014

Accepted: August 30, 2015

Abstract

Regarding the role of creativity and risk-taking in acquiring entrepreneurship skills and taking account the situation of higher education the role of agriculture in nation, independency, this research aims at investigation creativity and risk-taking among the first-year students of agriculture. The population of this study consists of 338 students. The sample drawn through simple random sampling includes 268 students. The obtained data was analyzed using SPSS through descriptive statistics, ANOVA and DUNCAN test. The result shows that the most of students have weak or very weak level of creativity. Moreover, there are significant differences among under study groups in terms of creativity (99% certain) and farness of thought (95% certain). However, there, is no significant among these groups in terms of risk-taking. In addition there is no difference between the students in 2010 and 2011 in terms of day dream, practicality, clearness of thought and creativity, However, these students are significantly different from those entered in 2013 in terms of the mentioned characteristics. Due to the low level of the under study characteristics in this research and the crucial role of agriculture in the nation's development it can be recommended that the existing lesson plans and curriculum has to be substantially revised.

Keywords: Agricultural, Clearness of Thought, Day Dream, Entrepreneurship, Practicality, Risk-Taking, Students